

Ahonoidanlukko

Höstlåsbräken
Sceptridium multifidum

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Luonnehdinta

Ahonoidanlukko on 10–25 cm korkea noidanlukkolaji. Sen lehti on jakautunut tyvestä itiöpesäkkeelliseen lapamaiseen osaan ja itiöpesäkkeettömään lehdenosaan. Lapamainen osa on talvehtiva, pitkärutinen, leveän kolmiomainen ja 2–3 kertaa parilehdykkinen. Itiöpesäkkeellinen osa on hyvin pitkäperäinen, runsashaarainen ja muodoltaan leveän kolmiomainen. Itiöpesäkkeet kehittyvät heinä-syyskuussa. Ahonoidanlukko on myöhäinen laji, jonka voi tavata hyväkuntoisena vielä lokakuussa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Ahonoidanlukko kasvaa erilaisilla kuivahkoilla tai kosteilla-kin nurmikkoisilla ja usein hiekkaisilla kasvupaikoilla, kuten tienvarsilla, umpeutuvilla tienpohjilla, ahoilla, laitumilla, niityillä, lehdoissa ja pensaikoissa. Useat kasvupaikat ovat ihmistoiminnan muuttamia. Ahonoidanlukkoa esiintyy koko maassa.

Nykytila ja uhkatekijät

Ahonoidanlukkoa uhkaavat kasvupaikkojen rehevöitymisestä ja perinteisen maankäytön, kuten niittämisen ja laidunnuksen loppumisesta johtuva umpeenkasvu sekä mm. tienparannustoimet ja rakentaminen. Joillakin paikoilla ahonoidanlukkoa seuralaisineen voi uhata myös vieraslaji komealupiinin leviäminen.

Hoitosuositukset

Umpeenkasvaneet ja sen uhkaamat kasvupaikat tarvitsevat hoitotoimia, joilla rajoitetaan puuston ja pensaston leviämistä ja voimakaskasvuisten lajien lisääntymistä. Säännöllinen niittäminen, niittojätteiden korjuu ja laidunnus ovat lajin kasvupaikoille sopivia hoitokeinoja. Pihakedoilla kannattaa välttää nurmen leikkaamista ahonoidanlukon kasvupaikoilla. Haitallisiin vieraslajeihin kuuluva komealupiini kannattaa aina torjua kasvupaikoilta ja niiden läheisyydestä.

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Lampinen, R. & Lahti, T. 2021: Kasviatlas 2020. -- Helsingin Yliopisto, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsinki. Levinneisyyskartat osoitteessa <https://kasviatlas.fi>. Viitattu 22.11.2021.
- Suomen Lajitietokeskus, ahonoidanlukko. <https://laji.fi/taxon/MX.37733>. Viitattu 22.11.2021.

Kuva: Leena Eerola